

**Plaatsingslijst van het archief
van J.E. Goudappel,
(levensjaren 1870-1951)
en zijn familie**

Jaren van het archief 1854-1951

Samengesteld door J. Kuiper

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 702
Maart 2017

Inleiding

Archief Goudappel

Voor de genealogische gegevens betreffende het geslacht Goudappel, het voor- en nageslacht van Jacob Elzinus Goudappel (1870-1951) zie: *De dolerenden van 1886 en hun nageslacht*, Kampen 1990, 234 vv en *Suikerbieten op de bon* – brieven uit de hongervinter, in dit archief nr. 12.

De ‘zaak Goudappel’

In dit archief is niets aanwezig, dat herinnert aan de ‘zaak Goudappel’ in 1923. Eind 1922 werd bij de kerkenraad van Utrecht, onder voorzitterschap van dr O. de Moor, door broeder Munnik een aanklacht tegen Goudappel ingediend, omdat deze bij een urinoir in het Wilhelminapark (op weg van de Nassaustraat, waar hij woonde, naar de Oosterkerk waar hij ‘s avonds catechiseerde) herhaaldelijk ‘zondige nieuwsgierigheid’ getoond zou hebben naar wat genoemd werd ‘het in Romeinen 1 beschreven kwaad’, ook wel ‘de zonde der sodomie’.

Goudappel schijnt daarop gezegd te hebben: ‘Ik heb mij door ongeoorloofde nieuwsgierigheid bezondigd, door de omvang van het zedelijk kwaad te bespieden, hoewel ik gelukkig slechts zelden iets van dat kwaad gezien heb. Er mag niet van mij gezegd worden, dat ik iets zou belijden, wat ik volstrekt niet gedaan heb’.

Op aandringen van een kleine onofficiële commissie laat Goudappel zich psychologisch onderzoeken door prof. Bouman en wordt hij tijdelijk opgenomen in de Valeriuskliniek te Amsterdam.

Bouman constateerde dat Goudappel zich moedwillig in gevaar begeven had, ‘een zucht om te zien of die schrikkelijke zedeloosheid ook in Utrecht om zich heen greep. Maar aan de zonde op dat terrein heeft hij zich nooit schuldig gemaakt’.

Op 17 januari 1923 beleed Goudappel, op advies van Bouman, in een brief aan de kerkenraad schuld over zijn ‘grove onvoorzichtigheid’.

Toch sprak een commissie uit dat Goudappel ‘in schrikkelijke openbare zonde was gevallen en had geleefd’.

Vervolgens werd Goudappel door de kerkenraad, met instemming van de classis, geschorst. Een z.g. ‘Broederkring’ kwam op voor Goudappel en vocht het schorsingsbesluit van de kerkenraad aan bij classis en synode. Op 23 april sprak de classis uit, dat de schorsing kon worden opgeheven. Die werd dan ook opgeheven, maar dat gold niet voor de gemeente van Utrecht! De ‘Broederkring’ blijft schrijven aan de classis en de particuliere synode. Bij het rapport aan de synode is ook een verklaring van 7 collega’s van Goudappel, die pleiten voor eerherstel. Een commissie van de Generale Synode stelt voor Goudappel te rehabiliteren, hetgeen dan ook gebeurt, eind

1923. Goudappel stelt zich beroepbaar en neemt het beroep van de Altreformierte Gemeinde van Emlichheim aan, waar hij nog 10 jaar zegenrijk werk als pastor gedaan heeft.*

Het Archief Goudappel is door ds. J. Kuiper, een kleinzoon van J.E. Goudappel geïnventariseerd.

Kohlbrüggiana

De leerredenen, preken, gedichten, verhandelingen van Kohlbrügge zijn in schriften en cahiers (op/over)geschreven door Pieter Goudappel (1840), die van 1863-1865 als schildersgezel woonde en werkte in Elberfeld waar hij belijdenis van zijn geloof aflegde in de Niederländisch Reformierte Gemeinde en een trouw toehoorder was van Kohlbrügge. Enkele blauwe schriften zijn geschreven door Maria Kouwenhoven (1847), de eerste vrouw van Pieter Goudappel, en door Catharina Kouwenhoven (1837), de tweede vrouw van Pieter Goudappel.

Uit het archief verwijderd:

- Fotoboekjes uit het buitenland
- oorspronkelijke nummer '22. Kranten(knipsels) uit oorlog 1940-1945'.
- Tijdschriften, kranten, herinneringsalbums betr. het Oranjehuis.

In 1996 ontving het Centrum van ds. Kuiper, 5 banden excerpten en dictaten. Deze zijn aan deze collectie toegevoegd.

Aan het archief werd bovendien de attestatie voor Maria Kouwenhoven, Elberfeld 28 februari 1870, toegevoegd. Dit stuk werd enige jaren geleden aan het Documentatiecentrum geschonken, en was als collectie 253 opgenomen.

Doorn, februari 2000

*. Gegevens ontleend aan het Archief van de Synode van de Gereformeerde Kerken, 1927, archiefnummers 433/435. Daarin zijn alle relevante stukken, brieven, rapporten bewaard.

Plaatsingslijst

Stukken betreffende Pieter Goudappel

1. Documenten, notariële acten, huwelijksacten, curiosa, brieven (o.a. van zijn broer J.P. Goudappel (1834) en van Kohlbrügge), krantenknipsels en correspondentie n.a.v. het overlijden van P. Goudappel
1 omslag
2. Stukken betreffende de ‘doleantie’ in Delft (rond 1887), brieven (o.a. van Kuyper en van Fabius), verslagen van het Gereformeerd Kerkelijk Congres (1887) en de Conferentie te Amsterdam (1888).
1 omslag
3. Brieven aan zijn zoon Jacob Elzinus (tussen 1894 en 1911). Brieven van Catharina Goudappel-Kouwenhoven (1837), tweede vrouw van P. Goudappel aan haar schoondochter Elisabeth Wilhelmina Hausmann in Elberfeld, later echtgenote van Jacob Goudappel. Brieven van Cato en Anna, dochters van P. Goudappel
1 omslag

Stukken betreffende Jacob Goudappel

4. Documenten, stamboom, reisverslag Elberfeld 1890, dagboeknotities 1890-1899, brieven van Adolph Zahn en F.L. Rutgers, actes, paspoorten, kasboek, curiosa.
1 omslag
5. Beroepingsbrieven van verschillende gemeenten en correspondentie naar aanleiding daarvan.
1 omslag
6. Brieven van familieleden.
1 omslag
– oom J.P. Goudappel
– moeder C. Goudappel-de Vries, weduwe van P. Goudappel
– zwager Paul Hausmann (Sunbury, VS)
– zwager Theodor Hausmann (Heidelberg)
– tante H.C. Schuitemaker-Goudappel (1832)
– neef Abraham de Vries
– M.C. Hausmann-van Wageningen (moeder van zijn echtgenote)

7. Register van preken 1900-1950, * register van namen/onderwerpen op alfabet, register van de psalmen en liederen, die hij in kerkdiensten liet zingen, in twee opschrijfboekjes de kanselmedelingen van 1925 t/m 1935 in Emlichheim, en een register van preekthema's.
9 delen in 1 omslag
8. Catechisatie- en wijkboekjes.
1 omslag
9. Herinneringsalbums.
3 delen en 1 band
10. Preken en lezingen, voornamelijk uit de Emlichheimse periode.[†]
2 omslagen
11. Studie over 'Volkskirche, Freikirche, Bekenntniskirche', jaartal onbekend, maar wel uit de Emlichheimse periode. Achterin een eerste versie van 'Bekenntniskirche' in het klad.
1 omslag
12. 'Suikerbieten op de bon – brieven uit de hongerwinter', een briefwisseling uit 1944/45 tussen vader en moeder Goudappel in Velp en hun dochter Elisabeth Kuiper-Goudappel en haar man ds J.C.J. Kuiper in Den Haag.
1 band
13. Overlijdensberichten van familieleden 1887-1951.
1 omslag
14. Condoleantiebrieven n.a.v. zijn overlijden, juli 1951.
1 omslag

Stukken betreffende Elisabeth Hausmann (echtgenote van J.E. Goudappel)

15. Testament, belijdenisattestatie Elberfeld, gedicht Wormser, rapporten van de lagere school, Vergissmeinnicht (bijbelspreuken), Fremdwörter etc.

*. Een boek en een schrift, waaruit blijkt dat hij meer dan 5.500 maal gepreekt, 1.263 kinderen gedoopt en 394 huwelijken bevestigd heeft.

†. In het Duits omdat vanaf 1933 ook in de Altreformierte Gemeinde van Emlichheim in het Duits gepreekt moest worden. Voor JEG was dat geen probleem, omdat hij met een Duitse getrouwd was. De Altreformierte Gemeinden in de Grafschaft Bentheim waren al langer aangesloten bij de Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland; vóór 1933 werd daar in het nederlands gepreekt en gezongen. In twee aparte envelopjes de preek n.a.v. het overlijden van president von Hindenburg (2 augustus 1934) en de brief aan de familie van 21 maart 1935 over de Bekanntmachung van de Bekenkende Kirche en de gevolgen daarvan (Zie over de Altreformierten na 1933 Ger van Roon, *Protestants Nederland en Duitsland 1933-1941*, Utrecht/Antwerpen 1973, 193 ev. Daar ook over de rol van JEG).

1 omslag

Stukken betreffende de familie Goudappel

16. Genealogische gegevens betr. geslacht Goudappel, met brieven en berichten van neef C.D. Goudappel, indertijd archivaris van de stad Delft.
1 omslag
17. Kaartsysteem op alfabet van personen uit het geslacht Goudappel.
1 omslag
18. Foto's en portretten van Jacob Goudappel en familie, van kerken, pastorieën en zendingswerkers op Java(?).
2 omslagen
19. Portretjes 19e eeuw betr. Goudappel, Kouwenhoven, Hausmann.
1 omslag
20. Portretjes 19e eeuw zonder naam (vnl. Delft en Elberfeld).
1 omslag

Stukken betreffende Jacob Goudappel

21. Bewijzen van lidmaatschap, oorkonden, bullen en bijzondere stukken. Zie ook de grote map.
1 omslag en 1 aparte map
22. Verwijderd
23. Die Heilige Schrift (Luther-bijbel) met voorin bericht van August Hausmann.
1 deel

Doos 8 Excerpten en dictaten, ca. 1896.
5 banden

Aanvulling vanuit HDC-collectie 253 H.F. Kohlbrügge

Attestatie voor Maria Kouwenhoven, Elberfeld 28 februari 1870.

1 stuk

Nagekomen stukken

Pas voor dhr en mw J.E. Goudappel, 9 juli 1945.

‘Preek, gehouden door den bisschop van Münster op Zondag 3 Augustus 1941 in de St. Lambertus-kerk te Münters (Westfalen)’.

Kohlbrüggiana

1. Preken, 1863/1864 Elberfeld. Bijbelteksten: 3 preken over Mt.26 (1-16; 17-29; 47-56) (februari 1864) – Luc.14:7-24 (19 april 1863) -Rom.3:24 (3 mei 1863) – Mtt. 25:31-46 (26.4.63) – Ex.2:15b (19 juni 1863) – 4 preken over Ex.4 (18 oktober; 1 november; 15 november 1863) – 3 preken over Ex.5 (januari 1864) – Ex.6:6-29 (31 januari 1864)
2. Preken, 1863 Elberfeld. Bijbelteksten: Mc.5:25-34 (19 april 1863); leerrede over ‘Die Notwendigkeit der Wiedergeburt’ (17 mei 1863); Lc. 18:9-14 (Scheveningen 24 oktober 1865)
3. Preken, 1863/1864 Elberfeld. Bijbelteksten: Mt.8:1-10 en Lc.7:1-10 (25 oktober 1863) – Ps.32 (1 november 1863) – versch. preken over Ps.119 (26 april; 3 mei; 8 november 1863) – Col.1:9-14 (29 november 1863) – Jes.43:1-3a (29 november 1863) – 1Tim.1:5 (6 december 1863) – Jes.27:2-4 (6 december 1863) – Jes.7:1-14 (13 december 1863) – Jes.9:5 (13 december en 20 december 1863) – Lc.2:1-9 (25 december 1863) – Lc.2:10-14 (26 december 1863) – Jes.9:5 (27 december 1863) – Lc.2:21 (1 januari 1864) – Lc.2:41-51 (10 januari 1864) – Lc.2:30 (17 januari 1864) – Jh.15:1-6 (23 januari 1864) – Jh.15:7-16 (31 januari 1864) – 1 Kron.4:9,10 (14 april 1861). Achterin de preek t.g.v. de bevestiging van het huwelijk van Kohlbrügg's dochter Anna met dr E. Böhl, 14 april 1861
4. Leerrede Lucas 18: 9-14, 24 sept. 1865 Scheveningen (dezelfde preek ook in 2)
5. Leerredenen Genesis 17:7 en Marcus 14:66-72, 31 maart 1867 Delft
6. Verklaring Psalm 23, 1 april 1867 Delft
7. Leerrede 1 Petrus 3, 7 juni 1868 Delft
8. Leerrede Mattheus 11:25-28, 7 juni 1868 Delft
9. Texten, van gehoorde preken, enkele gedichten, rijmen, gebeden van K + ‘enige versjes’ van de hand van P. Goudappel
10. Vragen over het laatste lijden en sterven van onze Heer en Zaligmaker (1) + brieven uit 1854/55 van K aan François Kouwenhoven (1802), vader van Catharina
11. Vragen idem (2)
12. Vragen Genesis 1 (opgeschreven door Maria Kouwenhoven)
13. Vragen en antwoorden (1) over Genesis 1
14. Vragen en antwoorden (2) idem

15. Brief (in copie) van Brummelkamp aan K 16 juli 1839 en antwoord van K 25 juli 1839
16. Schrift van Maria Kouwenhoven (2 januari 1867), waarin een gedicht van P. Goudappel en een copie van een brief van K, Basel 18 februari 1863
17. 'Laatste woorden van mijn Ursuline' (1866), bij het sterfbed van de vrouw van K, baronesse van Verschuur (1794), overgeschreven door P. Goudappel 1 oktober 1866
18. Enige Stichtelijke Rijmen van K. In dit schrift ook een copie van twee brieven van K aan zijn vriend P. Goudappel (1869/71), de overlijdensannonce van K, een krantenknipsel over het graf van K (1930) en de belijdenisattestatie (1862) van Catharina Kouwenhoven, later de tweede vrouw van P. Goudappel
19. Cahier met harde kaft: 'Blicke in unsere gegenwärtige und kurz vergangene Zeiten' (25 juli 1878) en achterin een verhandeling over de Catechismus(?) van 19 maart 1869
20. Cahier met leren rug: Vom Worte Gottes (auteur en schrijver onbekend)
21. Psalmboek van Elisabeth Hausmann, met psalmen, gezangen en belijdenisgeschriften, Elberfeld 1876

Foto van de Kerk van de *Niederländische Reformierte Gemeinde in Elberfeld* in de oorlog, in 1943 door bommen verwoest.